

Administration & Society. 2016. № 48(9). P. 1036–1058. URL : <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0095399714527752>

5. Yakovlev D. V., Yeremenko O. M. (2020). Political discourse in a transitional society: between the scylla of anarchy and the charybdis of tyranny. Lviv-Toruń : Liha-Pres. P. 74–93.

Ключові слова: політична реклама, віртуальна публічність, електоральні кампанії, інтернет-комунікації, соціальні мережі.

Key words: political advertising, virtual publicity, election campaigns, Internet communications, social networks.

ЛИСЯНСЬКИЙ ПАВЛО ЛЕОНІДОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

РЕГІОНАЛЬНИЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Загрози національній безпеці України – явища, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів і збереження національних цінностей України [1, с. 65]. Регіональний сепаратизм є однією з загроз національній безпеці України. Такий висновок можна зробити, проаналізувавши наявну політичну ситуацію в Україні, яка склалася на сьогоднішній день. Україна є однією з небагатьох країн у Східній Європі, яка зіткнулася з негативними наслідками зовнішнього сепаратизму, що призвели до втрати контролю над частинами територій Луганської та Донецької областей та АР Крим. Адже фундаментом існуючого світового порядку є два принципи, які закріплені в Статуті Організації Об'єднання націй, що суперечать між собою: це право націй на самовизначення та непорушність державних кордонів. Територіальний розподіл між державами після 1945 року створив багато різних держав за розмірами територій, етнічним складом населення та іншими характеристиками. Принцип гарантування непорушності кордонів країнам-членам ООН унеможливує право національних меншин на самовизначення нації. Через протиріччя певного загально визначеного стандарту виникають конфлікти між державами, які обумовлені тим, що на одну територію претендують представники двох політичних або етнічних спільнот. Як наслідок, територіальні конфлікти ускладнюють відносини між державами-сусідами. Намагання певних спільнот вирішити територіальні спори, дуже часто призводять до тривалих суперечностей між державами, які не завжди вдається вирішити мирним або дипломатичним шляхом. Саме тому сепаратизм потрібно вважати однією з загроз національній безпеці держави.

У цілому дослідження сепаратизму як загрози національній безпеці України постійно перебуває у колі інтересів науковців. Зокрема О. Кривицькою розглядаються ціннісно-ідентичні суперечності між регіонами України [2, с. 51–65]. Мовні конфлікти із загрозами територіальній цілісності України розглядаються у роботі С. Савойської [3, с. 76–88]. Цим же автором розглядаються проблеми «політичного русинства» [4, с. 64–71]. Всебічний аналіз такого багатопланового явища як сепаратизм можна побачити в працях Дівак В. В. «Сепаратизм, як феномен сучасної політики» [5] та ін. Однак сучасний стан питання сепаратизму, як однією з загроз національній безпеці України, не достатньо вивчений. Також не досліджуються сучасні технології розповсюдження сепаратизму та некомерційні організації, які створюють ідеологічний фундамент в суспільстві для майбутнього застосування даних технологій.

Перші прояви регіонального сепаратизму були обумовлені соціально-політичним конфліктом, пов'язаним з євро-інтеграційним вибором України під час Помаранчевої революції у 2004 році та Революції гідності у 2014 році. Перший гучний сепаратистський захід відбувся у 2004 році у місті Северодонецьк Луганської області, а саме, відбувся перший Северодонецький з'їзд депутатів усіх рівнів, на якому були присутні представники південно-східних регіонів України, і де пролунали окремі заклики від'їхатися від України і створити свою Південно-Східну Українську Автономну Республіку. Організації цього з'їзду передувала низка подій у південно-східних регіонах України. Зокрема 26 листопада 2004 р. чергова сесія Луганської обласної ради більшістю голосів ухвалила рішення щодо створення Автономної Південно-Східної Української Республіки. Наступного дня луганські депутати звернулися до президента Росії Володимира Путіна за підтримкою. 27 листопада позачергова сесія Харківської обласної ради ухвалила створити виконавчі комітети обласної та районних рад Харківської області та наділити їх повноваженнями органів державної влади. Головою обласного виконавчого комітету сесія обрала Євгена Кушнарьова. Після перемоги революції Гідності у 2014 році та втечі Президента України Віктора Януковича до РФ, в південно-східних регіонах України почали відбуватися громадсько-політичні, антиурядові мітинги з проросійськими гаслами. В подальшому ці події назвуть «Русской весной». Паралельно з проросійськими мітингами у містах південно-східних регіонів України відбуваються мітинги на підтримку європейського вибору України. Але за чисельністю ці мітинги набагато менше за масштабом, ніж проросійські. У Луганську, Донецьку, Харкові, Одесі ці мітинги переходять у протистояння між учасниками з різних боків. Наступною фазою цього протистояння стало захоплення учасниками проросійських мітингів адміністративних будівель у Луганську, Донецьку та Харкові, з подальшим проголошенням незалежності Луганської та Донецької областей від України в форматі створення «Луганської народної республіки» та «Донецької народної республіки». У відповідь на такі дії тимчасовий уряд України

та в.о. Президента України Олександр Турчинов оголосили про проведення антитерористичної операції для встановлення конституційного порядку на території України. Так почався військовий конфлікт на сході України, який на сьогоднішній день переріс у повномасштабну військову агресію РФ проти України.

Аналізуючи події минулих років та сьогоденну ситуацію, можна зробити висновок, що сепаратизм в Україні після політичної кризи 2004 року активно розвивався на Сході та Півдні України. У проміжок між 2004 та 2014 роками в Україні починають більш потужно працювати російські некомерційні організації, а саме станом на 2013 рік на території України ведуть громадську діяльність 14 «Русских центров» [6, с. 21] які є виконавчим партнером державного фонду «Русский мир». Ці центри були розташовані в центральних та південно-східних регіонах України, вони вели діяльність у вигляді просвітницьких заходів серед громадськості. Така діяльність була направлена на просування ідеології «Русского мира», виховування майбутніх агентів впливу в громадському та політичному житті України, а також формувала ідеологічний фундамент для політичної підтримки проросійських політичних діячів в Україні. Наприклад в жовтні 2010 р. у м. Одеса партією «Родина» у партнерстві з «Русским центром» та Інститутом Країн СНД (громадською організацією з пропискою у РФ) було організовано конференцію «Федералізація України: від розколу до єдності». 8 лютого 2012 року в м. Луганську було проведено круглий стіл «Майбутнє Донбасу», під час якого було створено громадську ініціативну групу «Донбас за Євразійський Союз» – одну з перших організацій громадськості євро регіону «Донбас». У листопаді 2012 року з ініціативи цього громадського руху у м. Донецьк відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Донбас у євразійському проекті», організована громадською організацією «Донецька Республіка». Такі заходи проходили систематично починаючи з 2005 року по 2014 рік за фінансовою підтримки державного фонду РФ «Русский мир», що підтверджується у звітах цього фонду.

Загалом у період між 2004 та 2014 роками йшло активне формування ідеологічного підґрунтя та громадського середовища в південно-східних регіонах України, що були направлені на лобювання зміни державного утворення України. Так ще у 2004 році в місті Донецьк була зареєстрована громадська організація «Донецька республіка», основною метою якої була діяльність, спрямована на надання особливого статусу східним областям України та створення автономного регіону як продовжувача Донецько-Криворізької Радянської Республіки, яка існувала у 1918 році. З самого початку заснування «Донецької республіки» її активісти проводили публічні акції з закликami зміни територіального устрою України. Так 9 лютого 2009 року було поширено заяву про те, що відтепер Донбас та Херсонська область є «незалежною суверенною російською федеративною державою». А у 2014 році активісти та учасники «Донецької республіки» доєдналися до створеного незаконного збройного формування

«Донецька народна республіка» та увійшли до так званого народної ради НЗФ «ДНР», як одна з політичних партій. Станом на 2022 рік громадський рух «Донецька республіка» є правлячою партією на тимчасово окупованій РФ територією України.

Отже наведені факти свідчать про те, що саме процеси посилення тенденції регіонального сепаратизму, які припали на період з 2004–2014 рр., призвели до військового конфлікту, який, у свою чергу, перейшов у повномасштабну військову агресію РФ проти України. Таким чином, регіональний сепаратизм в Україні слід розглядати як фактор загрози національній безпеці нашої держави. Крім того, потрібно розуміти, що таке багатопланове явище як сепаратизм в Україні було інспіровано, перш за все, зовнішніми чинниками, такими, як російські НКО та вітчизняні проросійські політичні партії, громадські організації, ЗМІ та окремі політичні діячі. Ці громадські та політичні актори працювали, щоб посилити політичний вплив РФ на Україну. В свою чергу Російська Федерація намагалася приховати свої наміри щодо зміни територіальної цілісності України та недопущення її повної інтеграції до європейського простору через інспіровані процеси розвитку сепаратизму або «експортований сепаратизм» до нашої країни.

Аналізуючи вище викладене можна зробити висновок про необхідність посилення заходів національної безпеки України для унеможливлення діяльності громадських, політичних, профспілкових об'єднань, які ведуть самостійну діяльність або співпрацюють з неурядовими організаціями та фондами, що просувають політику зміни форми державного устрою або територіальної цілісності України. Одним із засобів превентивної дії для зупинення сепаратистських рухів в Україні є всебічне сприяння розвитку української культури, популяризації історії України та цінностей демократії, а також ретельне вивчення наслідків, до яких призвели сепаратистські рухи в Україні у період з 2014 року по теперішній час.

Список використаних джерел:

1. Хатнюк Ю. А. Аналіз сучасних загроз національної безпеки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 43. С. 65–68.
2. Кривицька О. Міжрегіональний «розкол» України: чинники поглиблення. *Політичний менеджмент*. 2008. № 2. С. 51–65.
3. Савойська С. Мовно-сепаратистські тенденції у політичному просторі України. *Політичний менеджмент*. 2008. № 2. С. 76–88.
4. Савойська С. Етнонаціональні проблеми русинства в контексті мовно-політичних конфліктів. *Політичний менеджмент*. 2009. № 1. С. 64–71.
5. Дівак В. В. (2010). Сепаратизм, як феномен сучасної політики : монографія. Київ : Логос.

6. Ястребова В. А., Віннік О. В. (2021) Русские центры в ОРДЛО: аналітичний звіт «Східної правозахисної групи». Періодичне видання ГО «Східна правозахисна група».

Ключові слова: регіональний сепаратизм, національна безпека, «експортований сепаратизм», соціально-політичний конфлікт, європейська інтеграція, військовий конфлікт, російська агресія.

Key words: regional separatism, national security, «exported separatism», socio-political conflict, European integration, military conflict, russian aggression.

ОНИЩЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СУЧАСНОСТІ: ПОЛІТИЧНА РЕАЛЬНІСТЬ

У контексті сучасної інформатизації світу політична система стрімко змінюється, тому механізми та технології політики вимушені перелаштовуватися до інформаційно-кібернетичного простору. Сьогодні відбувається глобальна комп'ютеризація багатьох сфер суспільного життя, не виключенням є й політика. Нині, суспільство розвивається у цифровій ері, де інформаційні технології займають провідне місце у житті будь-якої пересічної людини. Персональні комп'ютери, телефони, гаджети, соціальні мережі стали невід'ємною частиною особистого життя людей, тим самим змінив реальність, яка нас оточує. Завдяки розповсюдженню мережі Інтернет та розвитку соціальних мереж, неабияких висот досягла швидкість передачі інформації.

Саме тому політична система зазнала значних змін за останні десятиліття, як наслідок, виникла гостра необхідність у трансформації інструментарію політичної боротьби у контексті глобальної інформатизації світу. Відтепер, інформаційним технологіям приділяють куди більше уваги, а політичні лідери працюють над залученням до своїх команд професійних фахівців з IT-технологій, задля включення у боротьбу в інформаційному просторі.

В сучасному світі арсенал політичних технологій досить значний, окрім того, разом із глобальним розповсюдженням комп'ютерних технологій з'являються нові інструменти політичного суперництва. Так, неабиякої популярності під час останніх політичних кампаній набуло використання чат-ботів у соціальних мережах. Всесвітня Інтернет-мережа містить мільйони персональних даних користувачів соціальних мереж, таких як: «Facebook», «Twitter», «Instagram», «Google+», «YouTube» тощо. Тому, така інформація представляє значний інтерес зі сторони політиків, адже зібрані додаткові відомості про електорат